

Referat

Mødedato: 23-01-2025

Mødetidspunkt: 15-17

Mødested: Rådhuset M5

Mødeleder: Eva Pinnerup

Referent: Carina Pilgaard

Mødedeltagere: Eva Pinnerup, Formand
Kurt Mosgaard, Næstformand
Steffen Drejer (KMU)
Lars Mogensen (KMU)
Stine Isaksen (KMU)
Jens Frydendal, Danmarks Naturfredningsforening (DN)
Poul Blicher Andersen (DOF)
Jørgen Buch, Danmarks Sportsfiskerforbund
Claus Bo Andreasen, Business Viborg
Ove Pedersen, Friluftsrådet
Jeppe Bo Nielsen, Visit Aarhus (Viborg)
Tage Toft, Danmarks Jægerforbund (DJ)
Jacob Adler Jensen, Landboorganisationerne
Steen Bonne Rasmussen, Naturstyrelsen
Thomas Møller Schmidt, chef for Natur og Miljø
Carina Pilgaard, medarbejder i Natur og Vand
Afbud: Laura Bjerre Jordans, Dansk Skovforening

Teknik & Miljø
Natur og Vand

Dato: 27-01-2025

Sagsnr.: 25/662
Sagsbehandler: vpcpi

Det Grønne Råd 2025

Dagsorden

1. Godkende dagsorden
2. Opfølgning på referat fra sidst (27. november 2024)
3. Orientering: Opfølgning på iltning Hald Sø
4. Oplæg: Den Grønne Trepert. Hvilken betydning for Viborg Kommune?
5. Drøftelse af eventuel offentligt fælles arrangement i 2025?
6. Orientering og dialog: Gennemførte kommunale natur - og friluftsliv indsatser i 2024 samt rådets input til indsatser i 2025
7. Orientering om relevante politiske emner/beslutninger
8. Evt. og punkter til kommende møder (ca. 5 min)

Ad 1) Godkende dagsorden og kort orientering vedr. medlemmer

Eva orienterede om ny direktør for Teknik og Miljø Stig Isaksen starter 1. februar. Hans Jørn er gået på pension.

Eva bød desuden velkommen til Poul Blicher Andersen (valgt som fast suppleant for DOF). Poul deltog i mødet, da Kirsten Marie Haugstrup var forhindret.

Dagsorden godkendt.

Ad 2) Opfølgning på referat fra sidst (27. november 2024)

Ingen bemærkninger.

Ad 3) Orientering: Opfølgning på iltning Hald Sø

Thomas MS orienterede.

Siden 1980'erne er der tilsat ilt til bundvandet i Hald Sø i perioden juni – oktober.

På KMU-mødet den 27. februar 2024 fulgte udvalget indstillingen om, at iltningen af Hald Sø skulle ophøre fra og med 2024-sæsonen. Dermed er der ikke tilsat ilt til bundvandet i Hald Sø i 2024.

Som opfølgning har Kommunen fået rådgivningsfirmaet WSP til at undersøge søens vandkvalitet ca. én gang pr. måned gennem 2024 for at dokumentere, om der kan ses ændringer ift. de data, der er indhentet tidligere år (hvor iltningsanlægget var i drift).

WSP's overordnede tilbagemelding er, at ændringerne i forhold til perioden med iltning generelt er meget små. Der er dog sket en stigning i kvælstofkoncentrationen, som formentlig skyldes, at afstrømningen har været stor i 2023-2024. Fosforkoncentrationen er fortsat lav, og der er ikke noget som tyder på, at der sker væsentlig frigivelse af fosfor fra sedimentet uden iltning.

Der har formentlig været lidt blågrønalgblomst i år, hvilket er set i mange søer, måske på grund af en stor afstrømning af næringsstoffer og en stille og solrig sensommer. Det har påvirket sommersigtedybden, som var ca. 2,5 meter, hvilket er noget lavere end normalt. Især sidst på sommeren var sigtedybden lav for Hald Sø. Forår og efterår var sigtedybden 3-4 meter, hvilket er normalt for søen.

Det er ikke hensigtsmæssigt at nøjes med at følge udviklingen et enkelt år, bl.a. fordi der altid vil være naturligt år til år variation. Derfor vil Kommunen også følge udviklingen i vandkvalitet i 2025.

Der blev spurgt ind til monitorering af stop af iltning i Nørresø. Hverken Thomas eller Carina kunne svare på dette, så derfor er der indhentet oplysninger efterfølgende, som her kommer med i referatet:

Ifm. den politiske beslutning om at stoppe iltningen, blev det besluttet, at følge monitorerer vandkvaliteten i en periode (det gælder både Nørresø og Hald Sø).

Iltningsanlægget i Nørresø var senest i drift i 2021. I 2022 fik Kommunen udtaget vandprøver og lavet en tilhørende rapport (Miljøundersøgelse af Viborg Nørresø i 2022 – WSP). Rapporten var vedlagt som bilag, da KMU besluttede at indstille iltningen permanent i Nørresø i marts 2023. [Her er link til KMU-beslutningen 28. marts 2023 – pkt. 19 på dagsorden.](#)

Miljøstyrelsen tager vandprøver i begge Viborgsøer i 2025 som led i den generelle overvågning af søer.

Ad 4) Oplæg: Den Grønne Trepert. Hvilken betydning for Viborg Kommune?

Thomas MS holdt oplæg (se vedhæftede inkl. slide med lokal organisering) og fortalte om et meget konstruktivt møde med ca. 300 lodsejere afholdt 22/1.

Viborg kommune er en del af to hovedvandoplande; Randers Fjord og Limfjorden. Viborg Kommune er sekretariat for Randers fjord. Aalborg er for Limfjorden.

10 % af kommunens areal er lavbundslande - ca. 16.000 ha svarende til ca. 13 % af det samlede lavbundsareal i DK. Vi er pt. i gang med eller færdig med projekter på ca. 1/3 af arealerne (godt 5.000 ha).

Kommunerne skal i 2025 udarbejde "omlægningsplaner, som skal i 2025 skal være fuldt dækkende for kvælstofindsatsen. Senere skal omlægningsplanerne omfatte øvrige emner i henhold til "Aftale om et Grønt Danmark". Niveaulet for omlægningsplanerne er stadig uafklaret. De lokale treparter forventes at lave en indstilling til byrådene, som skal godkende planerne ved en "principvedtagelse". Omlægningsplanerne vil være dynamiske og skal tilpasses i takt med at arealomlægninger planlægges og effektueres. Lodsejerne ikke er bundet af planerne. Men hvis der ikke i løbet af de næste to år er fundet tilstrækkelig reduktion af næringsstoffer, kommer der en anseelig afgift, som vil gøre dyrkningen meget omkostningsfyldt.

Det forventes, at kommuneplantillæg for det åbne land vil blive igangsat i løbet nogle måneder, så der kan arbejdes med tillægget sideløbende med udarbejdelsen af omlægningsplanen. Kommuneplantillægget forventes først færdigt efter omlægningsplanerne er udarbejdet.

Kystvandrådernes organisering er ikke endeligt fastlagt endnu.

Lokal følgegruppe for Viborg Kommune bliver Det Grønne Råd.

Der indkaldes til ekstraordinært møde i slut februar, hvor der følges op på "Aftale om et Grønt Danmark i Viborg Kommune. Kurt gjorde opmærksom på, at vandværkerne mangler i forhold til den grønne treparts muligheder i forhold til drikkevandsbeskyttelse.

Debat om elementet af frivillighed i at deltage i projekter som lodsejer:

Stine Isaksen mente, at det stadig er en udfordring - især tidsmæssigt, at det stadig er baseret på frivillighed. Det kan risikere at bremse projekter. Hun fornemmede dog en konstruktiv tone på stormødet 22/1. Stine nævnte derudover, at kystvandrådets arbejder har været vigtig for forståelsen af det samlede behov for indsats.

Jakob pointerede, at landmændene gerne vil være med, men flere savner endelig konkret udmelding over, hvor man kan gøre noget - og så er erstatningsjord vigtigt! Han sagde, at der nu følger flere penge med, også giver et bedre incitament. Han sagde også, at landbrugskonsulenterne vil komme til at spille en vigtig rolle. Med de korrekte kort over næringsstofudvaskningen i hånden, vil de kunne give landmændene de råd, de har brug for, for at træffe de mest fornuftige beslutninger om hvilke arealer, der bør udtages.

Efterfølgende dialog: Hvad vil jeres råd/opmærksomhedspunkter til Viborg Kommune inkl. byrådet i forhold til det videre arbejde?

Steffen spørger, hvor meget drikkevandsbeskyttelsen fylder? TMS svarer, at det i 2025 primært er kvælstof og CO2 der er fokus på, men at de øvrige indsatser skal indgå i omlægningsplanerne fremadrettet.

Debat om rejsning af skov:

Det blev nævnt, at ikke kun skov, men også græs er en faktor i forhold til reduktion af kvælstof og klimagasser. Tage mener, vi også bør kigge mere på muligheder i forhold til f.eks. afsætning af biomassehøst (det arbejdes der på i projektet LIFE Natureman). Græs kan også sås og høstes forud for skovrejsning. Arealmålene for skovrejsning og udtagning af lavbundsjord ligger dog fast. Derudover kan det have en god effekt på udledning af næringsstoffer fra dyrkede marker, hvis de omlægges fra f.eks. korn og majs til græs.

Claus Bo mener, proteingræs er rigtig godt, men det kan have en bagside i forhold til tung transport i landområderne. Så hvordan indretter vi landdistrikterne og sikrer, at det fortsat er attraktivt at bo i landområder, der ikke påvirkes af den trafik. Lars M påpeger at tidlig dialog med lokalsamfundet i forbindelse med store anlæg er væsentlig.

Kurt spørger ind til hvilken type skov vi skal have? Det er landspolitisk vedtaget at ca. 100.000 ha. af de i alt 250.000 ha skal være urørt skov. Urørt skov er skov man ikke dyrker produktionsmæssigt. Jens Frydendal siger, at skov kommer af sig selv i DK, vi behøver ikke bruge penge og tid på at plante det alle steder. Steen Bonne Rasmussen (NST) medgiver, at det er rigtigt, men at det kan tage op til 30-40 år på landbrugsarealer, og at man derfor skal vente længere på klimaeffekten. Frøforsyning er derfor pt. en udfordring. Planter skoler kan brænde inde med planter som sket før.

Jeppe Bo fortæller om eksempel ved Hjermand Skov, hvor lokale var meget skeptiske overfor planer om urørt skov i starten, men de er blevet glade for resultatet i dag, hvor man har tyndet en del ud i de ikke hjemmehørende arter for at det på sigt skal være urørt med hjemmehørende arter.

Vandmiljø:

Jørgen Buch gør opmærksom på, at der kan opstå problemer med iltsvind i vådområder ved regnskyl. Eksempel ved Vinderup Å og Alling Å. Det kan derfor være nødvendigt med grødeskæring i vådområderne for at minimere risiko for overløb af iltfattigt vand. Jørgen siger dog, at Forvaltningen er opmærksom på problematikken. Han nævner samtidig, at de bække, der er tilbage, skal vi passe på, og opfordrer til at tænke drift og græsning ind samt plante elletræer langs vandløb for at sikre det hele ikke gror til i højt græs og lysesiv m.m.

Offentlig adgang:

Flere af rådets medlemmer opfordrer også til, at Naturstyrelsen og kommunen tænker tilgængelighed til projektområderne ind – f.eks. ved at tinglyse offentlige adgange i områderne.

Carina Pilgaard fortæller, at det er Forvaltningen i fuld gang med alle de steder det kan lade sig gøre.

Claus Bo opfordrer til fokus på hvordan vi kan skabe mere sammenhængende naturområder med rekreative tiltag. F.eks. sammen med store naturfonde. Jens og Jørgen fremhæver Kølsholm Enge som et godt eksempel.

Andre bemærkninger:

Jens oplister Danmarks Naturfredningsforenings overordnede råd til byrådet:

- Fortsæt det gode arbejde, som Kystvandrådet allerede har lavet
- Støt sekretariatet, der skal lave alt arbejdet med at udpege arealer til udtagning
- Køb al den landbrugsjord, der kommer til salg, så I har noget at bytte med
- Ajourfør Det grønne Danmarkskort, så alle oplysninger om lavbundsjord, skovrejsningsområder osv. kommer med

Jens forventer, der vil blive brugt mange kræfter på at spænde ben og trække processen i langdrag, så han opfordrer derfor byrådet til at *"være klar til at række hånden i vejret ved et hvert tilløb til "henholdende spil"."*

Jens mener, vi har behov for en model a la Ikast-Brande Kommune, hvor der med bred pensel vises, hvor der skal være henholdsvis landbrug, skov og natur mv.

Ad 5) Drøftelse af eventuel offentligt fælles arrangement i 2025?

Jeppe Bo foreslår brugen af naturen i fremtidens nye naturarealer. Stine Isaksen bakker op, og mener hele diskussionen om benyttelse versus beskyttelse er relevant. Kurt mener det lægger godt i tråd med VibLands Turist i Egen kommune koncept. Jens efterspørger mere information om Danmarks Naturstier. Thomas orienterede om konceptet Udeliv, der er et tværkommunalt samarbejde mellem forvaltningerne om udvikling af rammerne for det gode udeliv.

Der var generel bred opbakning til at arbejde videre med at planlægge et arrangement i slutningen af marts. Jens, Ove, Claus Bo og Jeppe Bo udgør en arbejdsgruppe, der vil planlægge arrangementet. Carina kan være behjælpelig.

Ad 6) Orientering; gennemførte kommunale natur - og friluftsliv indsatser i 2024

Carina holdt oplæg (se vedhæftede).

Jørgen bemærkede, at lystfiskernes store ønske er, at slusepraksis gennemføres, og at der skabes større variationer. Og så vil de gerne have fjernet Tangeværket.

Jens sagde, at det var svært at komme med input, når de ikke havde fået listen på forhånd til forberedelse.

Kurt orienterede om, at det forventes, der kommer flere stier samt hundetræning i Kragssø Plantage i 2025.

Ad 7) Orientering om relevante politiske emner/beslutninger

Eva orienterede om relevante aktuelle politiske sager.

Ad 8) Evt. og punkter til kommende møder

- Status Den Grønne Trepert (på alle møder i 2025)
Ekstraordinært møde i februar/marts
- Danmarks Naturstier - status
- Spildevand, kloakseparering og renseanlæg (EVV)
- Revision af forretningsorden for Det Grønne Råd
- Opfølgning motorvej (slut 2025)